

Ikki longur vera politiskt klípi

Oddagrein

HÓAST flestu okkara høvdu roknað við at skula atkvøtt til løgtingsvalið fyri fólkatingsvalið, so er veruleikin tann, at vit um tvær vikur hava valt tvey nýggj feroysk umboð á Fólkating.

Í FØROYUM er dysturin um fólkatingsmennin vanliga ein dystur millum triggjar flokkar – ongkuntið tú millum fyra. Hesaferð er – sambært veljarakanningum – mest sannlíkt, at dysturin fer at standa millum Tjóðveldisflokkinn og Sambandsflokkinn, meðan triðji flokkurin verður annaðhvørt Fólkaflokkurin ella Javnaðarflokkurin.

MEN Í POLITIKKI kann alt henda – eisini tað, at Javnaðarflokkurin og Fólkaflokkurin fara við sigrinum. Nú um dagarnar frættist um tveir politikarar, sum høvdu leitað sær heimaftur. Tann fyrri var Finnogi Arge, sum aftur hevur meldað seg inn í Fólkaflokkinn. Við tvey tey seinastu valini hevur hann verið valdur á ting fyri Sambandsflokkinn, men í 1990 var hann eisini á listanum hjá Fólkaflokkinum, men valdi heldur Sambandsflokkinn.

Í GJÁR FRÆTTIST so, at Tjóðveldisflokkurin veruliga ætlar at fáa mann valdan á Fólkating hesaferð. Tey loysingasinnaðu megna illa at draga línu í felag, og í Tjóðveldisflokkinum hava høvdingar striðið í árávis, og er ilt at fáa eyga á ein veruliga leiðara. Men nú hevur flokkurin so vent sær til Zacharias Wang úr Frælsisfylkingini. Hann fekk við seinasta fólkatingsval fekk 1110 persónligar atkvøður, meðan formaður Tjóðveldisflokksins einsans fekk 672. Tekur Zacharias Wang av tilboð Tjóðveldisflokksins um at stilla upp á tjóðveldislistanum, verður tað hansara lívsins kjansur at fáa danskar politikarar og danskar fjølmiðlar á tal – kanska tiltrongt, nú Jacob Haugaard ikki stillar upp aftur.

FAKTA ER SO, at tað eru teir viðgongdastu flokkarnar í tjóðskaparmálinum, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin, sum standa til at fáa fólkatingsmennin.

JAVNAÐARFLOKKURIN hevur seinastu tíðina vist, at hann vil broyta víðurskiptini millum Danmark og Føroyar. Tað einasta konkræta er, at uppskot er lagt fram á ting um setan av stjórnmálaneyvnd, sum skal fyrirleika broytingarnar. Hetta uppskot hevur verið blokerað av lögmanni, men verður helst samtykt hesaferð.

JAVNAÐARFLOKKURIN eigur nú at gera veljarunum púra greitt, at flokkurin ikki longur vil vera politiskt klípi hjá danskari javnaðarstjórn – men at flokkurin vil hava avgerandi ávirkan á øll víðurskipti, sum hava við Føroyar og feroysk víðurskipti at gera.

ALT ANNAÐ er í andsøgn til endamáls flokksins um at broyta víðurskiptini millum Føroyar og Danmark soleiðis, at talan veruliga verður um samstarv millum tjóðir á jøvnum fœti.

Sosialurin

Viðmerking

Flogvallarútbýggingin skilagóð?

Upp ígjøgnum øll 80-ina vóru nógvar og stórar fløgur gjørdar, sum av monnum vórðu sagdar at verða skilagóðar. Nógvar av hesum íløgum kunnu so fólk gera sær sínar metingar um, tá hugt verður uppá okkara úttanlandsskuld, sum í dag liggur eitt stað ímillum 6-7 milliardir.

Ein av hesum fløgugættanum, sum ikki var framd í verki, var flogvøllur á Glyvursnesi, men sum spókir aftur, nú tað stundar til val.

Í 1940, beint eftir at seinni heimsbardagi var byrjaður, tóku eingilsmenn Føroyar. Okkara strategiska plasering mitt úti í Atlantshavinum hevði sannført bretska hervaldið um, at flogvøllur mátti byggjast í Føroyum. Tann 13 apríl 1940 kom eitt kanningarlið á Havnina við einum krússara. Arbeissetningurin var at finna út av, hvar ein flogstöð kundi byggjast. Eftir at hava kannað nýkur øki í eina viku, bæði á Sandoyinni, í Eysturoynni og á Streymoyinni, kom kanningarnevndin til tað niðurstøðu, at einki pláss var egna. Skuldi nakað koma uppá tal, var tað Skálafjørðurin. Men kanningarliðið kom til tað niðurstøðu, at eingin flogvøllur kundi byggjast í Føroyum, í einki økið var egna og veðurlagið var heldur ikki til tað.

Í 1941 fer flotamálaráði aftur at røra uppá seg, hóast loftverjumálaráðið mælir frá. Eitt kanningarlið hevur aftur verið í Føroyum, og nú verður mælt til at gera flogvøll á Sandoyinni, men hetta hóvaði ikki heimasandsmonnum og mótmæltu teir hjá Amtmanninum. (sí Stríðsárin: Skansi í Atlantshavi) Fyri at gera eina langa søgu stutta, so helt enska hervaldið uppá Sandoyinna, og byrjaði at fyrirleika seg til uppávuna. Men um sama mundi verður ein L. G. Maxton sendur til Føroyar. Hesin Maxton vitjaði í Føroyum í fleiri vikur, og var víða um og kannaði fleiri øki, og spurdi um veður og vind. Hesin maður kom skjótt til tað niðurstøðu, at havnaviður-

skiftini á Sandi komu at verða ein stórur trupulleiki, og tí bleiv Sandoyggjin slept og Vágarnar blivu nú meir áhugaverdar. Her vóru tvær góðar havnir og her kundi hann fáa triggjar flogbreytir. Onnur øki í Norðoyggjum vóru eisini kannað. Tann 2. mars 1942 varð samtykt, at gera RAF flogstöð í Vágum. Síðani varð farið undir at byggja vøllin, og er hetta sami vøllur, sum í dag so nógv verður tosað um, mest ósakligt.

Tíðin frá at eingilsku hermennirnir vóru farnir úr Føroyum 1945, og fram til 1963, tá reglulig rutflúgving bleiv ímillum Føroyar og útheimin, var ógvuliga tilvildarlig. Einki eftirlit var við økinum, og skjótt sást, at vøllurin ongan góða hevði. Ljós og onnur teknisk útgærð bleiv annaðhvørt brotin ella stolin, og mangur maður ristur í dag uppá høvdið, um tað vandalisumu, sum tók yvirhond inn á eina fult intakta útgærð.

Men í 1964 kom broyting í. Tá tóku menn seg saman og fóru í holt við at fáa rutasamband við útheimin, og hevur hetta verið í stóðugari menning. Fyrsta leingingin av vøllinum var 1974, tann næsta 1979. Árðar útbýggingar, so sum terminalur, torn, garagar, innflúgvingartól o.a. eru eisini útbýgd umleið sama tíðarskeið fyri 100-tals milliónir.

Onkur freistast at spyrja, hvat vilt tú nú við hesum. Flogvallarmálið er aftur blivið aktuelt, og skal støða nú takast, um flogvøllurin í Vágum skal byggjast út, ella nýggjur vøllur skal byggjast. Skal ein vøllur sum tann í Vágum byggjast, so tosa vit um eina uppáhædd ímillum 1,5-2 milliardir. Men tað sum er meira áhugavert í hesum samanhanginum er, at tað er eingin trygd fyri, at vit fáa ein betri vøll enn tann sum vit hava, heldur tvørturímóti, um vit tosa um Glyvursnes. Tað niðurstøðu, sum áður nevndi Maxton kom til tær sjey vikurnar, hann gekk runt og hugdi og spurdi staðkent fólk um veður og vind var, at Søltuvík var

frægast egnað. Søgjan sigur einki um Glyvursnes, og tað fyrra kanningarliðið nevndi skorhædd á Skálafjørðinum.

Tað sum uttan iva hevur havt stóran týdning fyri støðutakanina hevur verið, at teir vildu sleppa so nær sjónum sum møgulegt fyri at sleppa undan frosti og toku, her liggur Glyvursnes 100 m. hægni enn flogvøllurin í Vágum, og hettar hevur stóran týdning. Men sum tað týðningarmesta hava teir ikki viljað havt ein vøll liggjandi suður og norð, tá tær ráðandi ættirnar í Føroyum eru vestrættir. Tá hevði tú fingið ein vøll við tvörvindi stóran part av árinum. Í Vágum liggur vøllurin í ein útnyrðing, og í Søltuvík hevði hann liðið nakað tað sama, kanska longur niður ímóti vestrættini, og tí var Søltuvík uttan iva so áhugavert saman við tí slætta økinum.

Hóast útviklingurin á hesum økinum bæði við flogførum og útgærð ikki kann samanlíknast við tað, sum man hevði fyri meira enn hálvari öld síðan, so eru tað nýkur víðurskiptir, sum tókniðarfrøði ikki vinnur á, og tað eru náttúruvíðurskiptini. Og hesi eru galdandi eisini í dag, og hesi hevur Føringurin altíð havt víðing fyri, annað hvørt vit ferðast á sjógv, landi ella í luftini. Tey seinastu 30-35 árinu eru ímillum 1,5 og 2 milliónir ferðafólk komin og farin um flogvøllin í Vágum, og tað hevur ikki altíð verið ein útflygtstútur at komi inn í gjøgnum fjørðin á suðri í vánaligum líkindum. Men um henda ættin hevði kallast okkurt annað á Glyvursnesi, Skorðhadd ella í Søltuvík, kunnu vit bert gita okkum til, tí her eru ongar kanningar gjørdar og hesar taka fleiri ár. Men fyri undirritaða er eingin ivi um, at veður og vindur fara altíð at seta sínar avmarkingar fyri flúgving í Føroyum.

Tá sagt verður, at ein nýggjur vøllur kann byggjast innan trý ár fyri smáar 400 mill., er hetta eitt talandi dømi um óseriósitin hjá nokrum politikkarum, nú

val nærkast. Slongt verður út við tølum, uttan at hugsa um, at møguleikin fyri at verða bitin í halan aftur er til staðar. Um útbýggingin í Vágum uppá 200 m. kostar 170 mill., so er hettar 850.000 kr. pr. m. Um 1800 m. kosta 400 mill., so eru tað 220.000 kr. pr. m. Hvar allur hesin munur kemur frá, er óskiljandi, og er ikki neyðugt at fara niður um 3. klassa fyri at seta henda spurning. (Fjølmiðlarnir burdu sett henda spurning). Økið har tilfarið til leingingin í Vágum verður tikið, liggur ca. 300 m. frá vøllinum, so hettar kann ikki verða orsök. Vøllurin í Vágum er sum áðurnevnt longdur fyrr, so lat okkum siga, at hesi tøl eru nøkurlunda eftirfarandi. So kann rokniðstykkið koma at síggja soleiðis út: 850.000 kr. pr. m. x 1800 = 1,53 milliarð, og tá tosa vit bara um jørð og betongarbeiði. Afturat hesum kemur teknisk útgærð og bygningar fyri 100-tals milliónir, so tá fært verður fram, at ein vøllur kann gerast fyri 400 mill. so kann tað valla sigast ørvísi, enn at makan til slútur og møn hoyrir ongastandi heima, annað enn at verða rópt út uttan fyri bøgardarnar, so eingin hoyrir.

Tá vinnuálastýrið er komið til tað niðurstøðu at vøllurin skal útbýggjast, so er tað út frá kanningum sum er gjørdar 1988-1997, sum greitt mæla til at útbýggja vøllin í Vágum. Um nýggjur vøllur skal byggjast, so má hann byggjast á øki, sum er betri egna enn økið, ið núverandi vøllur liggur á, og tað tekur nógv ár at gera neyðugu kanningarnar.

Oljuvinnan stendur fyri durum, so hetta er í tøkum tíma, og tað er gleðiligt, at lögmaður hevur heitt á danska figgjarmálaráðharran um útbýgging av vøllinum í Vágum. Landskassin rindar eitt stað ímillum 10-12 milliónir av fløgum, restina rindar Statskassin. Hetta má sigast at verða gott físk til tann soltna landsbúskaðin.

E. Jacobsen